

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a GERHARD NÉMETH.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Nový rok a politika.

Na začiatku nového roku všetci dobrí priatelia prajú si jeden druhému mnoho šťastia a požehnania. I v politickom živote je tak. Každá politická strana vyhľadá si rečníka, ktorý v mene strany pozdraví predsedu, alebo vodcu strany.

I teraz všetky strany nášho snemu zachovaly obyčaj túto. Všetky strany svoje blahopranie predniesly vodcom a predsedom svojim a uisťovali ich o svojej oddanosti a vernosti.

Rozumie sa, že i vyslanci ľudovej strany pohľadali vodcov svojich z príležitosti nového roku. Pod vedením vyslanca Jána Molnára dostavili sa ľudoví vyslanci v bydle grófa Mikuláša Eszterházyho, kde i gróf Ferdinand Zichy, tento krásneho ducha a nezlomného presvedčenia muž a vodca ľudovej strany, bol prítomný.

Na pozdravenie vyslanca Jána Molnára odpovedal gróf Ferdinand Zichy krásnou rečou. Staručký, lež mladého ducha v srdci svojom nosiaci vodca náš, gróf Ferdinand Zichy, poukázal v reči svojej na tie bezzákladné osočovania a babské táraniny, ktorými ľudovú stranu chceli očierniť v snemovni niektorí páni liberálni rytieri.

Tieto osočovania známe sú nám už, a preto nebudeme ich teraz zase opakovať. Veď vieme, že hnusobou a špinou zababrané ablegátske mandáty niektorých pánov nijakým činom nedajú sa očistiť. *Murín zostane murínom*, bárs ho dňom i nocou drhnúť budeš slameným vechťom. I hnusoba mnohých ablegátskych volieb nedá sa

umyť žiadnymi liberálnymi vechťami, žiadnymi babskými táraninami. Keď liberáli pri voľbách nahádzali si sami blata a smrdúteho bahna do očí, teraz darmo sa nadrapujú v snemovni. Hnus a bahno volebné nepremeni sa na fialkovú vôňu, keď liberálni rytieri nemastným a neumitým jazykom svojim pichať budú do ľudovej strany. Darmo brechá psíček na mesiac. Ani sto, ani tisíc psíkov nestrhne brechotom svojim mesiac dolu s neba. Práve tak i osočovania liberálov nič uškodí nemôžu ľudovej strane. Ona zostane čistou, len liberáli zababrujú sa tým hnusom, ktorý do ľudovej strany metajú. Veď i príslovie naše hovorí: „Kto má maslo na hlave, nech nechodí po slnku.“ Nuž, a liberáli hodne nosia volebného masla na hlavách svojich, toho masla, ktoré im takí maslári, jako je barón Kloch, Tarnóczy, Szalavszky atď. na hlavy nalepili počas ablegátskych volieb.

Gróf Ferdinand Zichy v odpovedi svojej na pozdravenie ľudových vyslancov poukázal i na ten cieľ, ktorý ľudová strana pred očiami vždy mať bude i v snemovni, i vo verejnom živote. Nikoho nebude napádať, zákonné práva a výhody nikomu nebude chcieť odobierať, lež ani to nedovolí, aby sa kresťanstvo a kríž vždy odsacoval, a aby novomódne nekresťanské náhľady a beznáboženské ustanovizne prednosť mali pred tým božským učením, pred tým krížom, ktorý drahú vlasť našu od zahynutia zachránil. V tejto bohumilej úlohe svojej pokračovať chce ľudová strana, nie huckaním a babskými táraninami, lež svedomitým poučovaním

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevadž semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

ľudu, zákonnou cestou, poctivosťou a statočnosťou.

Krásna reč grófov Zichyho a Esterházyho s veľkým oduševnením bola prijatá so strany ľudových ablegátov. Zvláštne tie slová vznešených grófov vyvolaly búrlivé prisvedčovanie, v ktorých spomenuté boly násilenstvá proti ľudovej strane upotrebené. Každý tam prítomný cítil, že svedomiti vodcovia naši svätú pravdu hovorili a netárali do sveta, jako tí liberálni rytieri, ktorí o ľudových buričoch búchali do povetria, na spôsob predavačiek a fliariiek o akýchsi sprisahancoch blúznili, lež ani jedného takého buriča, alebo sprisahanca men o nevedeli udať, vyhovárajúc sa, že sprisahanie síce nevideli, ale že o tom počuli vyprávať. Miesto hodnoverných dôkazov odvolávať sa na kadejaké chýry a povedačky, to ešte ujde klebetnicam a fliarkam na rynku, ale v snemovni sa to predsa len nepatrí.

Liberálna strana tiež pozdravila na nový rok svojho vodcu pána Bánffyho. Všetci liberálni rytieri uisťovali ho skrz svojho rečníka, že hotoví sú i krv svoju vycediť za vodcu svojho. Tomuto oduševneniu každý pochopí, kto vie, že hlavný vodca liberálov v jednej ruke drží kapsu s obrokom, a v druhej zase bič na neposlušné stádo.

Na srdečné pozdravenie svojich verných zvyčajnou vyrečnosťou svojou odpovedal sám ministerpredseda Bánffy, lebo na nový rok nemal záškrť. Veď záškrť len pri voľbách panuje, aj to len medzi voličmi ľudovými. Záškrť len ľudovú stranu napáda a voličov jej na tisíce škrtí. Bánffy teda bez záškrťu odpovedal na novoročné pozdravenie a vyprával o všetkom, len o voľbách mlčal, asnaď preto, aby sa ho chytľavý volebný záškrť nechytil. Vyprával i o kvóte a o vyrovnaní s Rakúskom. Uisťoval, že kvótu t. j. príspevok a peňažnú pomoc pre Rakúsko musíme zvýšiť, ale tak, aby i vlk bol sytý, aj baran aby celý zostal. Pán ministerpredseda teda chce kožuch umývať, ale tak, aby sa kožuch nezamáčal. On chce vyššiu kvótu, vyššiu pomoc peňažnú pre Rakúsko na krky Uhorska zavesiť, ale tak, aby nám to vraj neškodilo. Vyššie porcie teda máme vo výhľade. Pár miliónov viac budeme Rakúsku dávať na spoločné výdavky, ale to nesmieme cítiť. Kožuch musíme umyť, ale ho nesmieme cítiť.

Ináč všetko je u nás v poriadku. Že cudzozemsko europejským škandalom pomenovalo volby naše, o to sa Bánffy v novoročnej odpovedi svojej ani zbla nestaral. Liberáli sú nevinní, jako dnes narodené dieťa. Liberáli sú beránkom, a ľudovi voličia sú vlkom. Toto bol obsah odpovede Bánffyho. Päť ráz opakoval Bánffy,

že liberáli verní sú ku kráľovi. Len to nepovedal, kto je teda u nás nepriateľ kráľa. Päť ráz kričal o oddanosti liberálov ku trónu. Zaiste chcel, aby ho počuli až do Viedne. Chcel, aby liberálna strana dobré meno mala i vo Viedni. I na jarmoku opakujú predavači tie isté slová, aby sa im tovar míňal. Nuž a Bánffy je dobrý predavač, dobre vie ponúkať a predávať svoj liberálny tovar.

Liberálneho klubu (schôdzkového domu) predseda, barón Podmaniczky, tiež bol pozdravený. I tento odpovedal, že liberálna strana úctu vydobyla pre vlasť našu v rade vzdelaných a ústavných štátov. O europejskom škandále pri voľbách našich nič nechcel vedieť. Miesto toho tvrdil, že liberálna strana, tak jako je teraz skvelé dedictvo prevzala, ktorého dedictva zákonnosť skvelo dokázaly vraj minulé volby. Teda u liberálov všetko sa skveje a bliští. Skvelý a blišťalý sa i tie okruhlé veci, ktoré pchaly sa do rúk voličov, aby blišťačiami dôkazmi premožení a oduševnení hlasovali na liberálov.

Teda u nás všetko sa skveje a bliští. A vodca národnej strany, gróf Apponyi, predseda odpovedal na novoročný pozdrav svojej strany, že my v Uhorsku „nestojíme pod mocou zákona, lež pod mocou svevole.“ I Horánszky, predseda Apponyiho strany, tvrdil v novoročnej odpovedi svojej, že je u nás teraz „hrúzovláda“, ktorá udusiť chce vôľu národa, a že Bánffy urobil zo snemu predstavenie cirku-sovej komédie. Ano i Helfy ablegát Kosúthovej strany, proti srsti hladkal liberálnu stranu, proti ktorej musíme vraj zastávať hospodárske položenie krajiny našej. O bláznivej myšlienke povýšenia kvóty — tak rečnil — ani vraj hovoriť nechce.

Z Ugronovej strany zase Mikuláš Bartha v novoročnej reči svojej pýtal sa, že kde je u nás teraz lož a kľamstvo? a odpovedal, že lož je teraz vo voľbách, lebo teraz nevolil si národ.

Nuž, rozmýšľajte nad tymito novoročnými rečiami a potom súďte, kto hovoril pravdu na nový rok?

x.

POLITICKÉ CHÝRY.

Pomsta. Dobre vieme, koľko podliakov našlo sa pri voľbách, ktorí nevytrvali pri svojom lepšom presvedčení, jako sluší sa to na statočného človeka a kresťana, lež sťa zvery nechali sa zakúpiť a podplatiť. S mnohých strán nám sdeľujú, že tymito podlia-

kmi každý pohrdá, nikto ich za nič nemá. Pri voľbách stoličných a obecných ale neopovažia sa ani len vystúpiť.

Tak im treba! Kto v čom zhreší, v tom i trestaný býva; títo podliaci zhrešili pri voľbách, teraz pri voľbách ich trestú neohrození statoční občania.

Novoročné pozdravenie. J. ko iné strany, tak i ľudová pozdravila svojich vodcov, Zichyho a Eszterházyho. Zvlášte slová Zichyho musíme vyzdvihnúť, ktoré boly vznešené, zo šľachetného srdca vyvierajúce. On povedal, že bez viery nie je mravnosť; mravnosť v uhorskom národe vyvinula viera kresťanská. Kde nie kresťanskej mravnosti, tam ani vlastenectvo nie je. Len hlúpa nadutosť môže považovať kresťanskú bázeň za zbytočnú. V cimere Uhorska vraj je i kríž. Tento kríž vždy bol svätým pred národom uhorským, a preto vždy ešte i v tých najväčších uzkostach našiel národ potechu a pomoc.

Terajšia politika je nameraná proti duchu tohoto kríža, a proti tejto nekresťanskej politike vedú vojnu tí dvaja šľachetní grófi.

Oh podporujme ich v tomto boji šľachetnom! Také duše zaslúžia od nás všemožnú podporu, lebo však za nás pracujú.

Ministerstvo obchodu a železníc do terajška spojené bolo. Teraz zamýšľa vláda ho rozdvojiť a zaviesť nové ministerstvo železníc. Prevedenie tohoto plánu očakáva sa už v tých najbližších dňoch. Na čelo toho ministerstva má sa dostať Ladislav Vörös, terajší štátny sekretár; spomínajú ale i Jula Ludvigha, správcu štátnych železníc. Nám nezáleží na tom, komu ide sa tento nový masťný hrniec; toľko vieme, že ho mameluk obsiahne.

Maďar o maďarskej svobode. Noviny „Ajtótmány“ v č. 4. takto píše: „Maďarská svoboda, to je už len púhym slovom. Bola, niet jej. Spomíname ju, ale nik neverí na ňu; je frásou (slovom), ktorá utratila silu, lebo každodenná skutočnosť podvracia ju. Nielen politickej svobody niet, ale niet ani osobnej. Sme podmanení zákonnému zakročovaniu alebo *svevoli vrchnosti*... Nakládlí zákonov na ľud, vydali záplavu nariadení, alebo klesá pod farchou príkazov a zákazov.... Ani Maďar, ani Nemaďar nepožíva svobody v tejto vlasti, ktorá za Bánffyho vlády podobá sa *velikému väzeniu*, kde nad rovnosťou otroctva panuje tyranstvo drábov a dozorcov. A maďarská svobodomyseľnosť — *to je lož*. Liberalizmus stal sa poriadkom vykorisťovania a tyranie.... Niekoľko hlavných úradníkov, niekoľko sto vyslancov a krdel kapitalistov utvorili spoločnosť, ktorá delí sa s úradmi, výsadami a rozpočtom. Toto je tá liberalizmus pozostáva z toho, že im je všetko svobodno a iným nič. Oni vyhadzujú daň na iných; oni vynášajú zákony, ktoré ale neberú na seba, alebo nedržia ich.

Tí židia. N. Noviny č. 5. píše o židoch, pri čačianskej volbe ohavnosti spáchavších takto: „Kto môže hovoriť ešte o svobode, spravodlivosti? Hovoriť možno len o otroctve, v absolútnej tyranii a krivde. páchanej pod záštitou 120. žandárov, páchanej úradmi a židákmi nad bezpomocným ľudom. Tí židia, tí židia! Narástol im hrebeň, nekonečný prepych chytil sa ich. Nevpracú sa do kože, a možno, že ich aj svrbí. Zpupnosťou neslýchanou kopú ľud a mučia ho, vysmieľajú a oplývajú. Bezpečne spoliehajú sa na moc a groš. Administrácia ich bráni a liberáli im uky bozkávajú. Goldstein Sami už nestrieľa len do brazu Krista, ale do živých srdc kresťanov, *nepln*

len na oltár, ale do tváre jeho služobníkov. Nariastol im hrebeň a horí krvou, zpupnou a zhýralou. Už cítia sa nepremožiteľnými pánmi krajov, ba celej krajiny! Ej, tí židia, tí židia!! Hrajú sa s ohňom, hrajú! A ty, ľud, trp a mlč, ináč prebodne ta bajonett žandára!“

Dla povesti za londýnskeho veľposla má byť vymenovaný gróf Kálnoky, bývalý to minister zovnutorných záležitostí Rakúsko-Uhorska.

Krajinský snem.

11. dec. Už páni vyslanci krajinskí si odpočinuli. Páni mameluci vyzerali veľmi ospalivo a málo ich bolo. Predostrený bol snemovni návrh o tom, aby hospodári pre dôbytok lacno si mohli soľ zaopatriť. Odporúčal ho s mameluckou lahostajnosťou Ambróz Neményi. Proti návrhu — ale nie celkom — rečnil veľkupec Koloman Brázay. Proti istej čiasťke návrhu vlády i on zadal návrh protivný. Eugen gróf Zichy na krátko rečnil v tom smere, v ktorom Brázay, po ňom Ladislav Okolicsányi. Z ľudovej strany rečnil veľmi vtípne Ján Asbóth, ktorý zvlášte Wekerleho šparchal, že tento len fahal kožu so starých občanov, aby špekulanti mohli bohatnúť. Na konci prehovoril minister financií Lukáč, ktorého pretáhali ľudáci ustavične s výkriky, aby už raz i burzu odanil. Návrh vlády prijal sa; zajtra pojednávať sa bude rozpočet krajinský.

12. jan. Po donesení do poriadku menších otázek a záležitostí prišiel rad na krajinský rozpočet. Odporúčal ho, jako už od dávna — Alexander Hegedüs. Dlho rečnil, bez toho že by ho kto bol počúval. Prosil vyslancov, aby nemiešali politické pomery do pojednávania rozpočtu. — Ferdinand Horánszky v mene národnej strany na javo dal, že rozpočet nepríjme, v dohode brať účasť nebudú, lebo medzi terajšími nakazenými politickým pomerami je to i tak márne. — G. Polónyi najviac Bánffyho šparchal, ktorý bol uznal, že podplácal. Aj on schvaľuje utiahnutie sa od snemového rečnenia a účinkovania. — Nie tsťk Fraňo Kossuth, ktorý chce bojovať, lebo vraj na to ho ta postali voličia (ale nie k tomu, aby i s mameluckou vládou v jednom smere hlasoval.) — Dlho táral dve na tri mamelucký Arány, ablegát oravský, ktorý na raz chcel to všetko rozložiť, čo vie a behom svojho života zkusil. Po ňom veľmi vtípnou a milou rečou prekvápal i samých ministrov ľudák Fraňo Buzáth. On vraj neľaká sa toho, že vláde chce kríž vyrvať z ruky veličenstva, ponač s ľudov u stranou svätá pravica bojuje. Zajtra prvým rečníkom bude ľudák dr. Fraňo Major.

Pozdrav a vďaka snemovým voličom okresu senického

Milí spoluobčania!

Pamätnými budú v Uhrách volby snemových poslancov v čase od 28. októbra do 12. novembra 1885. roku prevedené, lebo v tých dňoch občania hornieho Uhorska a tak menovite Slováci na mnohých miestach práva zákonodarného pozbavenými boli.

Aj o senickej volbe len to povedať možno, že tam „krivda za stôl sadla,“ lebo »ľudovú pravdu« liberáli ubili.

Silný, krásny a čistý bol tábor voličov »ľudovej strany«, a víťazstvo jeho bezotázne.

A prečo pri tom všetkom nezdar?

Liberálna strana, ktorá u nás od dávna za jedine oprávnenú sa drží a vedľa toho aj jedná, nechce to pochopiť, že ľud mudrie, silnie, že sa dvíha a že raz už opravdu slobodným byť chce.

Milí spoluobčania! Nezdar tento »ľudovej strany« a ubitie »ľudovej pravdy« nech Vás ale nezroní, nech Vás neoslabí, nech Vás neskláti, lebo dobre viete, že len ten zvíťazí, kto vždy stálym a verným ostane!

Liberáli na hornom Uhorsku dohospodárili, lebo tam ostatný raz vyhrali, a to tak vyhrali, že sa za svoju výhru hanbiť musia. Celý svet vie, že posledné uhorské volby tak surove a tak nespravdlive prevedené boli, ako posavď nikdy nikde na celom svete žiadne volby prevedenými neboly.

Vy buďte na to pyšní, že ste pri takých volbách pod zástavou »ľudovej strany« stáli, lebo Váš nezdar vlastne Vaším víťazstvom je, nakoľko ste verne a statočne pod čistou zástavou »ľudu« vytrvali.

Nech Vás to poteší, že „ešte slnce nezašlo, aby opäť nevyšlo,“ a preto nezúfajte.

Ďakujem Vám i za srdečnú pohostinnosť, ktorú som vo Vašich obciach zakúsil, lebo veď nie ja Vás, lež Vy a Vaši duchovní a svetskí vodcovia ste mňa hostili.

Ďakujem konečne aj Vaším ženám a Vašej peknoduchej mládeži za tú čistú, srdečnú a vrelú oduševnenosť a stálosť pri »ľudovej strane,« ktorú oduševnenosť a stálosť aj tým preukázaly, že môj sprievod i mládenci koňma vítali a takže z obce do obce odprevádzali, i že nás panny ako družičky vencami, kvietim a kytkami ozdobovaly a so spevom prijímaly a taktiež vpre-vádzaly.

Tým uctili ste »ľudovú stranu« a uctili aj seba samých, lebo veď ste moju osobu predtým ani neznali, a tak mňa vítať ani príčiny nemali.

Vďaka Vám a Vaším rodinám!

Milí rodáci! Ponevác som Vám pred volbou tlačný politický program nedoručil, Vám teraz nasledovné priateľské myšlienky a rady prednesiem, ktoré i Vy priateľsky prijmite.

Sriadte sa (organizujte sa) tedy v obciach sriadenými, máte tým samým aj okres tak usporiadaným, že Vás nikto viac neprekabáti a neprefigľuje, lebo prekabátiť a prefigľovať ani môcť nebude.

Prostriedky ku tomu by asi nasledovné byly :

1. Do obecných a stoličných výborov voľte len skúsených a spoľahlivých »ľudových« občanov, tak tiež za rychtárov, notárov a iných predstavených obce len samých verných a stálych »ľudových priateľov.« Rychtári, notári a obecní predstavení vôbec majú byť vašimi priateľmi, radcami; slúžnovec, financov, poštarov a iných krajinských alebo stoličných úradníkov avšak do politického presvedčenia Vašich obecných predstavených nemá nič byť, a to ani netrpte.

2. Aby všetci Vaši spoluobčania samostatnými a neodvislými boli, založte si v obciach malé sporiteľne alebo vzájomné pomocnice, kde by ste si v páde potreby menšie obnosy (summy) i v obci vypožičať mohli; nemuseli by ste sa pre pár zlatých do ďalších miest unovať a cudzím ľuďom prosiť sa. Zisk takej sporiteľne by Vám v obci zostal.

Jestliže si väčšie obnosy (summy) vypožičať musíte, obráťte sa na našinské peňažné ústavy, ktorých mená Vám páni farári vďačne udajú.

„Svoj ku svojim a vždy vedľa pravdy.“

3. Zariaďte si v obciach našinské kupectvá, to jest sklepy na potravné články a rozličný Vám potrebný tovar, kde by ste si všetko potrebné doma u našich ľudí kupovať mohli.

Kupectvom ešte vždy ten najlepší a najistejší zárobok dosiahnuť možno, a naši kresťania sú ku vedeniu kupectva zvlášte nadaní; podporujme tedy všade a vo všetkom len svojich ľudí.

4. Veľmi potrebné a užitočné by bolo v tých obciach, z ktorých sa obilie alebo nejaký tovar vo väčšom množstve von vyváša a odpredáva, aj založenie skladov na obilie a tenže tovar, lebo by ste tak obilie a tovar i vo veľkom sami veľkokupcom, pivovárom a parným mlynom dodávať a odpredávať mohli. Zisk z toho by Vám zostal.

5. Ponevác je v našej dobe vzdelanosť a cvičenosť veľkou silou a mocou a ponevác si človek vzdelaný a rozhladený vo všetkých potrebách životných skorej poradiť a pomôcť vie, ako zaostalý a opustený, preto by ste drahí

rodáci ani v jednej obci bez „čítateľského spolku“ pre odrostlých a bez „nedeľnej školy“ pre mládež byť nemali; v „čítateľskom spolku“ by Vám pán farár a v „nedeľnej škole“ pán učiteľ riaditeľmi byť mohli, o čo keď ich poprosíte, to oni doista vďačne prijmú.

Čítanie a počúvanie čítania dobrých kníh, časopisov, novín a spisov vôbec nie len že človeka vzdeláva, lež mu aj peknú zábavu skytá.

6. Roľníctvo, chov dobytky a koní, zahradníctvo, ovocinárstvo, včelárstvo, domáci priemysel a remeslá, jako aj kupectvo sú vašimi hlavnými zamestnaniami, a preto ste rozumní, dobrí, veselí, zdraví a otúžení, akých som Vás poznať šťastie mal.

Pridržajte sa i na ďalej týchto zamestnaní, lebo našej slovenskej prírode a povahe najlepšie zodpovedajú a nás najistejšie samostatnými a neodvislými robia; keď avšak u Vašich detí náklonnosť ku inému povolaniu, alebo zamestnaniu badáte, nelutujte groša a dajte ich tým cieľom vyučiť a vycvičiť, lebo národ ľudí rozličných povolaní a zamestnaní potrebuje a človek v tom povolaní a zamestnaní najlepšie prospiecha, ku ktorému ho chuť, náklonnosť a schopnosť ľahá.

7. Pravôt (processov) a iných žalôb hľadte sa odvykať, aby ste takým spôsobom súdom a úradom vyhnúť mohli.

Pri processoch a iných žalobách — mnohokrát malicherných a bezzákladných — nielen že čas mrháte, prácu si meškáte a i nepriateľov narobíte, lež z takových zväčša ani osohu (chosňa) nemáte, lebo aj možnú snáď výhru na štemple (kolky) a iné útraty vydáte. Ste-li avšak žalovaní, termín nikdy nezameškajte, ale sa na čas k súdu a úradu dostavte, a tam bráňte, lebo sa často stáva, že žalovaný právo len preto prehrá, pretože sa na čas k súdu, alebo úradu nedostaví, a potom mu pomáhať ťažko býva.

Keď máte medzi sebou pravoty a iné rozpry, alebo jakékoľvek otázky, usilujte sa po priateľsky pokonať a hľadte jeden druhému ustúpiť a popustiť.

Budme kresťanmi nielen menom, lež i životom a skutkami.

8. Šenky a krčmy by občania vlastne ani navštevovať nemali, lebo šenky a krčmy pre počestných, nie ale pre občanov určené byť majú.

Občania majú svoje domy, v ktorých sa cieľom priateľského shovoru, porady, alebo besedy a zábavy síst môžu. Piva a vína môžeme si mierne aj v našich domoch zapíť, kde sa pri priateľskej besede lepšie zabavíme, ako keď v krčme medzi lomom a krikom sedíme a k tomu ešte i do neprijemných hádok a bitiek prideme.

9. Doista znáte, že sa popisy snemových voličov každý rok v letňajšom čase naprávajú, a že tie popisy predsa len zle a nesprávne so-stavenými bývajú. Je to z čiastky aj preto, pretože sa k volbe oprávnení občania pred popisujúcou kommissiou (poverenctvom) ne-ustanovia a na svoje voličské právo nebedha. Aby sa to nestávalo, vám radím, žeby ste sa všetci každoročne pred hlasy (vóta) popisujúcu kommissiu (poverenictvo) dostavili, a tam svoje voličské právo vymáhali, menovite ale aby ste na to bedlivý pozor dávali, zdaliž vaše krstné meno, prímeno, priezvisko, vek (roky) a číslo domu správne popísanými sú, lebo sa v tomto ohľade najviac nesprávností stáva. Čas popisu má byť vedľa zákona v každej obci popredku oznámeným, a preto na ten čas dobrý pozor dajte!

Keďby Vás popisujúca kommissia za voličov popísať nechcela, vtedy si právo hlasu (vóta) rekursom vydobyť máte; požaduje to Vaša občianska česť, aby ste sa najkrajšieho občianskeho práva, to jest práva zákonodarného pozbaviť nedali.

10. „Ludová strana“ je oproti nám Slo-vákovi zmedzi všetkých krajinských politic-kých strán jedine slušnou a spravедlivou, lebo nám kresťanstvo chráni, lebo naše rečové potlačenie karhá a nám k našemu zákonitému národnému právu dopomôcť chce, a pretože sa ona pracovného ľudu to jest roľníkov, reme-selníkov, priemyselníkov a robotníkov, z ktorých náš národ zväčša pozostáva, hlavne zaujíma.

„Ludovej strane,“ my Slováci preto veríme, pretože ona na základe kresťanstva stojí — a tam klamu niet; pretože je oproti nám otvo-rená, dobreprajná a priateľská; a pretože sú nám jej vodcovia garanciou toho, že čo pove-dia, to i zadržia.

12. Neni avšak na tom dosť, aby sme len my sami „ludovú stranu“ za dobrú a nám prajnú držali, a keď jakákoľvek volba príde, aby sme len mi sami na „ludových“ kandidátov hlasovali; mi musíme sa aj o to postarať, aby všetci naši spoluobčania tiež tak, ako my presvedčenými boli, a aby s nami vždy a všade spolujednali a spoluhlasovali, lebo ináč pre nás víťazstva niet.

Milí rodáci! Majte sa dobre! Žite s Bohom!

V Trnave, dňa 30. dec. 1896. roku.

František Veselovský.

trnavský advokát, ako bývalý snemový kadidát
„ludovej strany“ v okrese senickom.

Zločin na Čaci.

Dňom pred tromi Kralma bola druhá voľba, to jest, druhý zločin na Čaci. Známo je, že pri prvej voľbe, bývalého žida Lánczyho jednoducho „vymenovali“ za ablegáta liberálni rytieri. Ešte i vládne noviny „ošobašágom“, hlúpostou pomenovali prvú čačiansku voľbu.

Aby voľbu pretiahli až do tohoto roku, Lánczy neskoro zažadoval za mandát. V tomto novom roku už o 723 voličov menej bolo popísano. Pri prvej voľbe dr. Ján Černoch mal 1189 voličov. Preto pri popise povynechávali ľudových voličov, aby liberálom zifazstvo zabezpečili. Ale ešte i pri tomto nespravdivom popise len tak mohli liberáli svoje „skvelé“ víťazstvo vydobýť, keď ľudových voličov hovädsky poodháňali a horšie zachádzali s nimi, jako so zbojníkmi. Keď videli, že krčmy zostávajú prázdne, že žid v smradľavej krčme darmo čaká na voličov, zavolali žandárov, aby s notármi a židmi chedili po dedinách kortešovať. Hnojom nemohli teraz strašiť, lebo hnoj bol pod sňahom. No našli iný spôsob strašenia. Vojančinu, peňažné pokuty za priestupky v horách, služby pri železnici, reklamácie u vojska, toto všetko použili k sostrašeniu voličov. Ešte i v noci znepokojovali ubohý ľud kysucký. Žandári o pol noci vrátili sa do jednej chalupy, s postele svliekli voliča a zajali ho sebou. V poslednú noc pred voľbou po dedinách tak to vyzeralo, jakoby divý nepriateľ vrátil sa bol na chudobný ľud kysucký.

Služny ešte i faru dal obsadiť žandármi. Ešte i ženské bili do prs. Napadli i pani Lackovú, manželku rychtára čačianskeho, ktorá ticho stála a dívala sa, čo sa vyvádza okolo fary. V Nových Bystricach okresný lekár, žid, dal sohnaf voličov a 27 chlapom (len voličom) nedovolil vyjsť z dediny, lebo vraj majú trachomu (očnú nemoc.) Keď už bolo neskoro, vtedy oznámili, že voličia musia mať karetky, certifikáty. Notári uchodili, skovávali sa, aby voličia nemohli si zaopatřit cedulky. Žandári zavierali majetnejších voličov; tak na príklad i Jakub Najdek, najmajetnejší občan z Černého bol zavretý. Notár Lang vrátil sa do fary v Staškove, a vzdor protestu farára Fridrichovského rozkázal žandárom, aby do väzenia hodili Štefana Soviar, občana z Podvysokej, ktorý na noc prišiel do fary. Služny Szeghy zajaf dal Perdocha zo Staškova, lebo nahováral vraj brata, aby hlasoval na ľudovú stranu. Darolu, občana z Čace, tiež zatvorili pred voľbou.

Priechodný listok nikomu nedali z ľudovej strany. Ani novinkárom nedali priechodnú cedulku, aby nik nebol svedkom hnusných kúskov liberálnych. Židi stáli na čele žandárov a nepúšťali nikoho bez cedulky. Deviatim voličom zo Skalitého nechceli dať karetky, lež iným, čo neboli ani voličia a rovnaké mená mali s voličmi, odovzdali karetky voličov.

Hlasovanie dialo sa v izbe za kuchyňou. Židia stáli v pitvore, chytali Kysučanov, odobrali im cedulky, chytili ich za huňu a druhou stranou pitvora vyhadzovali voličov von, kde zase žandári pratali ich preč. Takto zahnali vyše poldruha sta voličov ľudových.

Predseda voľby bol ochotný, samá sladká láska, ale židi stráž a poriadok udržiujúci, robili, čo chceli. Liberáli takto sa vyhovárati jeden na druhého, predseda na židov a židia na predsedu. Mená ľudových voličov boli vopred poznačené, ako sa môžu odhodif.

N. Noviny píšu č. 5., že židia bezočivo urážali kňazov. Kaplánovi Svitkovi nadávali do bestie, a museli ho žandári zaviesť do mesta, bo ho chceli židia napadnúť. Žid Hochfelder z Čace nadával kaplánovi Jozefovi Tyrnému, do „frecher Kerlov“ (bezočivých lapajov). Žid Grún vyhrážal sa kňazom zauchami. Slovom, židia divoko, surovo urážali kňazov, ubohý ľud zastávajúcich. Vyrukovali i železničiari, pisárkovia zo Žiliny, na čele s Klochem, barónom (de Nikdenič), a so židmi udržiavali „poriadok“. Židia jedenástim voličom z Oščadnice odobrali karetky a vyhodili ich von. Odobraté cedulky dávali kadejakým nalapaným bedárom. Keď Fr. Halúzka, učiteľ a organista zo Starých Bystríc odhlasoval a von vyšiel, chytili ho židia a začali ho biť. Do boku, po hlave, kolenom, a vyhodili ho von, že tam až padnul.

Takýmto „čistým“ spôsobom zvíťazili liberáli. Niet divu teda, že i budapeštianske noviny shrozily sa nad týmito divokosťami. Niet divu, že Mikuláš Bartha takto písal o čačianskej voľbe:

„A to, čo tento ľud dostal za všetky svoje farchy: právo, i toto mu odobrali, keď ho chcel vykonať. Nuž či jestvuje oplán, jestli títo lupiči práva nie sú opláni? Či jestvuje búrenie, jestli títo sluhovia zákona nie sú buriči? Toto je to, na čo chcem upozorniť spávu krajiny. I hrniec sa naplní, nielen pohár. Keď hrniec pretečie, ľud bude rozmýšľaf. Uváži, čo dostáva a čo dáva. Toto počtovanie bude znamenať úplnú smrť ústavnosti. Lebo keď niet svobody: vtedy je lepšie poslúchať jedného, než mnohých. Lepšie je prislúchať k Austrii, ktorá má diplomaciu, armádu, banku a Burg, než k Maďarorságu, ktorý nevie dať nič iného, ako právo volebné, ale potom odoberá i toto... Od sluhov nemôžeme očakávať vernosti.“

Takto píšu o čačianskom zločine i maďarski novinkári, ktorí ešte neztratili rozum a rozmýšľajú nad slobodou Uhorska.

Rozmýšľajte i vy, drahí bratia, nad divým zločinom na Čaci na spolurodákoch vašich spáchanom. Rozmýšľajte, jaké máte práva za to, že vlast vašu bránite životom a svedomito plníte vaše povinnosti občianske.

Pán Peter Ráth pyšný môže byť na mandát ablegátsky, ktorý takým „čistým“ spôsobom odovzdal mu do ruky Héda, predseda voľby čačianskej. x.

Národnosti a gróf Zichy.

Novoročná reč grófa Ferdinanda Zichyho, ktorou odpovedal na pozdrav ľudových vyslancov, veľkú pozornosť a radostné prekvapenie vzbudila medzi nemaďarskými národnosťami Uhorska.

V Uhorsku rozličného jazyka občania bývajú. Bývajú tu Maďari, Slováci, Nemci, Rumuni, Srbi, Horváti, Rusinci a ešte aj iného jazyka občania. Tieto rozličné národnosti tvoria jeden štát, alebo jednu krajinu, ktorú menujeme Uhorskom. Každý občan, jakéhokoľvek jazyka, rovnaké právo a rovnakú občiansku slobodu mal by požívať. Rovnaké právo, rovnaká sloboda patrí každej národnosti v Uhorsku. Veď porcie platí a vlast uhorskú životom svojim brániť

musi každý občan, či Maďar, či Slovák, či Nemeec atď.

Pri rovnakých občianskych právach, pri rovnakej slobode všetkých národností, len jedna reč je u nás úradná, a síce reč maďarská. Zákon predpisuje reč maďarskú, čo úradnú užívať; lež zákon z roku 1868 čl. 44. i to predpisuje, že úrady povinné sú popri maďarskej reči i tú reč užívať v slove a písme, ktorú reč ľud jednotlivých vidiekov a krajov vypráva. Zákon tento z r. 1868. národnostným zákonom sa menuje, pretože nemaďarským národnostiam právo poisťuje, že totižto reč svoju materinskú, od Boha im danú, slobodno užívať, nielen keď porcie platia, lež i pri súdoch, v úradoch, v školách a že môžu sa v materinskej svojej sladkej reči vzdelávať.

Zákon tento národnostný, ako mnohokrát zkusujeme v každodennom živote, len na papieri sa nachádza. Vrchnosti, úrady ho neberú do ohľadu, lebo popri úradnej reči maďarskej neužívajú v úradných dopisoch i reč ľudu, následkom čoho ubohý ľud, ani slovička nerozumiac z úradných dopisov, mnohé újmy a značné škody utrpí. Školy v mnohých pádoch len v maďarskom jazyku vyučujú, trebárs mládež z takej prednášky nerozumie ani slova. Vzdelávanie sa v materinskom sladkom jazyku je mnohokrát, ba zväčša úplne nemožné, pretože vzdor spomenutému zákonu najväčšia váha kladie sa na násilné pomaďarčenie mládeže iného jazyka.

Ludová strana dobre vie, že spomenutý národnostný zákon nezachováva sa so strany škôl a úradov. Preto v 13. bode programu svojho žiada, aby zákonné žiadosti národností vyplnené a žaloby ich odstránené byly. Veď liberáli vždy privolávajú že: Zákon je zákon. Nuž ľudová strana vždy kráčať chce zákonnou cestou, len aby i liberáli uznali či pri voľbách, či v školách a úradoch, že národnostný zákon je ešte vždy zákonom. Veď rozpamätáme sa, že kdesi v Nitriansku (tuším Stražanov) pán slúžny pokutoval slovenských občanov len preto, pretože opovážili sa slúžnemu slovensky písať, keď ináč nevedeli. Toto je len jeden príklad, že národnostný zákon r. 1868 nezachovávajú slávne naše úrady.

Takých príkladov, v ktorých zrejmo dokazuje sa protizákonné zachádzanie voči nemaďarským národnostiam, mnoho vidíme každodenne. Vidíme, že kadejakí hubotrepači a darmošlapi lásku k vlasti len v tom hľadajú a nachádzajú, keď nemaďarské národnosti utláčať a o ich zákonné práva ich ošudíť sa usilujú. Keď dáky nesvedomitý úradník dačo hriešneho vykonal, hneď myslí si, že pomôže si, keď

vydá sa za tuhého Maďaja a hazafika. Taký darmošlap potom nohama šliape právo zákona národnostného a žiada, aby mu jeho protizákonné pokračovanie za zásluhu počítané bolo.

My ctíme a vážime si úradnú reč maďarskú. lež milujeme i reč našu sladkú materinskú. My proti tým násilenstvám, opovrhovaniam a uponižovaniam dvíhame hlas náš, proti ktorým i gróf Ferdinand Zichy protestoval, keď v novoročnej odpovedi svojej takto pravil: „My poznáme srdce ľudu, poznáme dušu svojich spoluobčanov nemaďarského jazyka, videli sme, ako pridržávajú sa Boha, viery svojej a svojho národu. Ale sme videli aj to nezákonné násilenstvo, opovrhovanie a uponižovanie, ktoré vrchnosti dokazujú voči národnostiam, divili sme sa, že všetko to nevykorenilo lásku a prítulnosť k vlasti z ich srdca.“ Takto svedčí vznešený vodca náš o nezákonom opovrhovaní oproti nemaďarským národnostiam, teda i oproti nášmu dobrému, nábožnému ľudu slovenskému. Dalej rečnil takto:

„Nie je to teda púhym slovom, že musíme preukazovať spravodlivosť, zákonitosť a slušnosť voči nim. Nazývajú to síce protinárodnou snahou, keď my žiadame právo, spravodlivosť a slušnosť pre každú národnosť krajiny, ale to nestojí, lebo kážu nám to všetky záujmy krajiny; veď nemožno myslieť si, žeby tento ľud vždy len hlasoval ako dáky stroj, žeby sa mu oči neotvorily a žeby sa i jemu nenaplnil kalich utrpenia. Aj trpezlivosť tohoto ľudu má svoje hranice a je nebezpečnejšie vyčkať, kým si násilne nevybojuje pravdu, než vyplníť slušné jeho požiadavky. Mimo toho, potláčať tieto národnosti, vrhať ich do chudoby a biedy a rozniecova, nespokojnosť v nich: to nie je ani liberálna ani národná, ani kresťanská politika. Smer, proti národnostiam namierený, musí prestať, potom utvorí sa sväzok lásky, ktorý my utvoríť a pestovať chceme.“

Takto, hľa, svedčil sľachetný gróf Ferdin. Zichy o nezákonom opovrhovaní a násilenstve voči národnostiam, teda i voči slovenskému ľudu. Peknej duše gróf, sľachetný vodca náš, viackrát vydržoval shromaždenia na slovenských stranách Uhorska a na vlastné oči presvedčil sa, že dobrý, tichý slovenský ľud náš násilenstvo, opovrhovanie a uponižovanie zkusuje od vrchností. Čo gróf Zichy na vlastné oči svoje videl, to sme, otvoreným čelom povedal v novoročnej odpovedi svojej.

Nik teraz nemôže povedať, že ľud slovenský iba kadejakí buričia a panslávi znepokojujú. O panslávoch len takí ľachtikári a darmotrepači

najviac kričia, ktorí hriechy svoje alebo zločiny svoje popáchané, umeleckým závojom horúcej lásky k vlasti a veľmi tenkým prikryvadlom vlastenectva prikryť chcú, a prázdny hubotrepáčstvom svojím zásluhy si chcú vyzískať ku masným úradom. Ľud slovenský nik nepobúrila tak, ako tí šplhavci, ktorí božské a ľudské právo drzo nohama šliapali pri voľbách, daň platiacich a povinnosť vojenskú svedomito plniacich Slovákov od otroka za horších pokladali tak, že vojenský oficír prinútený bol povedať pri varínskej voľbe: „Jako je predsa dobre takému otrokovi v Afrike!“

Gróf Zichy nevie po slovensky, nik nemôže ho pomenovať teda panslávom, keď o uponižovaní a opovrhovaní ľudu slovenského rečnil. Gróf Zichy je svedkom útrap ľudu nášho, ale je svedkom i toho, že ľud náš vzdor uponižovaniu a opovrhovaniu verný je nielen Bohu, viere a národu svojmu, lež verne zachoval i lásku a prítulnosť k vlasti v srdci svojom. „Smer, proti národnostiam namerený, musí prestať.“ Tak znejú slová grófa Zichyho.

x.

Pozvánie k predplateniu

na
politické noviny

„KREŠTAN“

IV. ročník, 1. štvrtročie.

Predplatná cena:

na celý rok 2 zl. — kr.
na pol roka 1 zl. — kr.
na štvrt roka 60 kr.

Tých pt. pp. odberateľov ale, ktorí sú nám ešte za predošlé noviny dlžní, úctive prosíme aby, čím skoršie vyrovnali ráčili svoju dlžobu.

Budapešť, 1-ho januára 1897.

Redakcia „Kreštana.“

Po súde.

Šťastlivý som, blažený som,
Predsa ma Boh rád má!
Slobodný je slávny básnik
S dvoma kamarádmi.

*Vedel som ja dobre, isto,
V piesňach zlosti nenie;
Len nenávisť židov môž' byť,
Čo ma pred súd ženie.*

*Šeptalo mi srdce vážno,
Nevinné sú spevy;
Len liberál, huncút, lotor
Kydá na mňa hnev.*

*Len chlebičkár, planý hladoš
Besom na mňa hika,
Mysliac sebe, že lva drapne,
No lapil šustrika.*

*Chytil, viedol mňa šustrika,
Oddal porotníkom,
By mi Vacov skytнул izbu,
Strážnik mi bol strýkom.*

*Lenže páni prisazníci
Viacej mali vtipu,
Než psie sberby šiflikárov,
Čo slatočných štípu.*

*Svedomiti prisazníci
Skvelým riekli súdom:
Dajme pokoj čestným básňam,
Tichým ľudstva údom.*

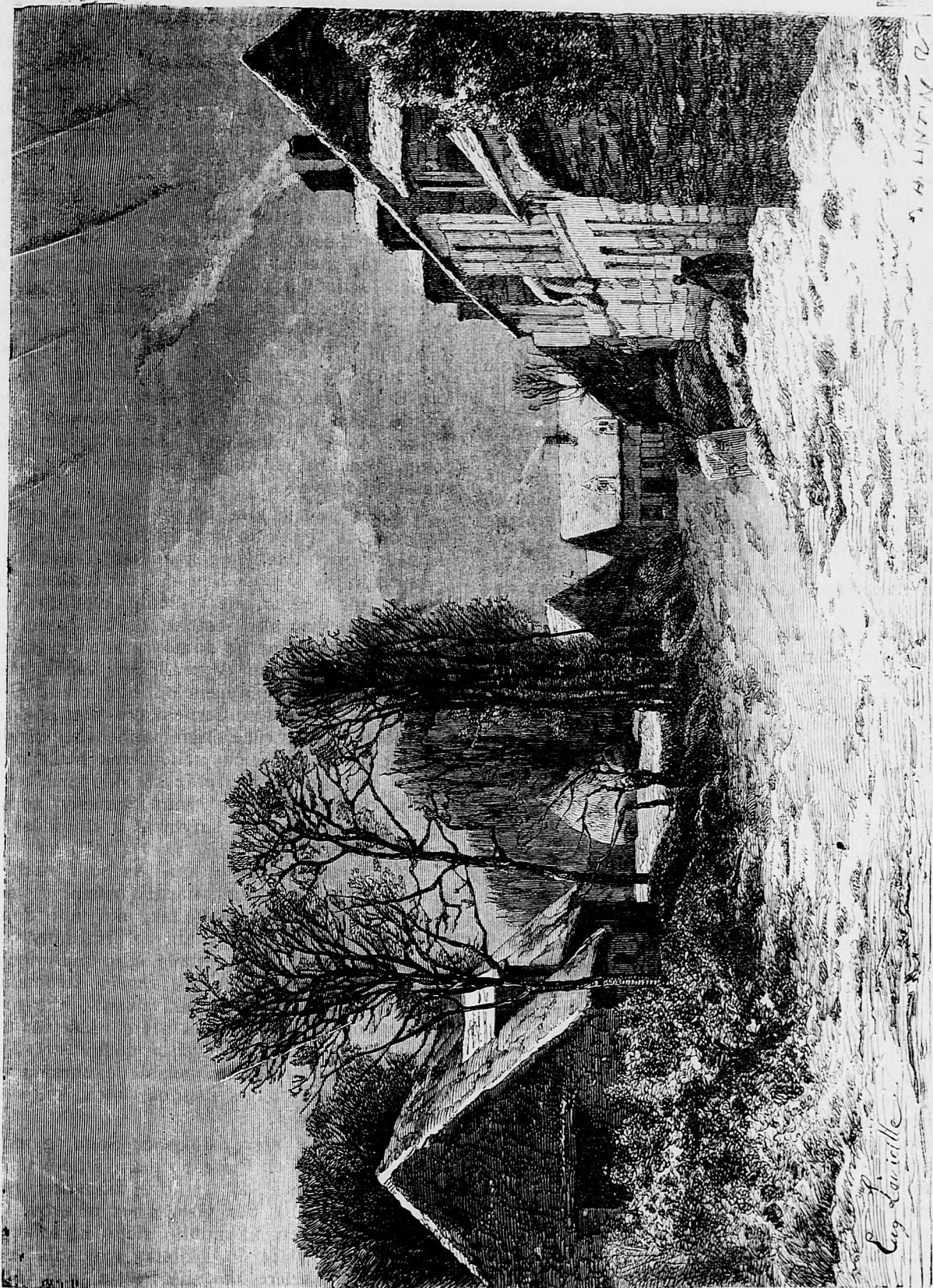
*Slovutný som tedy majster,
Nie neznámy chasník;
Pribuzný hej Petöfjho,
Burnsa, Sachsa, básnik.*

*Chýrečnému chlapíkovi
Dajte ľudia práce!
Moja ruka dobrá, pevná
Všetko spravi, pláce.*

*Cizmy, bôtky aj papuče
Tvori duch majerský.
Sem sa s prácou, hojnou prácou,
Prosím majster herský.*

Anton Majer, obuvník.

Zima na Horniakoch.

Človek mieni, Pán Boh mení.

Napísal: *Moravan.*

— Poviedka z budúcnosti. —

(Pokračovanie.)

V mládeži žije nádej skvelejšej budúcnosti. Dá Boh azda lepšie časy, ozve sa ešte veselo fujara, zahorá vaty, hory naše zahučia spevom, a ľud zotročný, ubiedený a mravne zničený sa ešte prebudí. Jadro je zdravé, matka príroda ho vychovala, a tento kostol krásy božej, pozdvihne sr dca jeho ku nebesám, dodá mu sily, by púta nevery zlámal. S prorockou dušou básnik náš spieva:

Boh ovce v obce ľahko premení,
Boh zo stád štáty utvorí.

Tak si dúma Ondrej Detvan pri obluku a pazerá s veselou tvárou na syna, v ktorom najväčšú dôveru sklada, bo ako páni učители hovoria, je vtipný a nadaný chlapček.

Roky sa mňaly a utekaly čo ten potôčok z vysokej Polany, by sa viac nevrátili. Detvanov Štefo tiež shodil „furmuvané“ gatky a krpce, otec ho obliekol do pánskych šiat, veď mal ísť do Bystrice na gymnázium. Ťažké časy boly pre duchovenstvo, a Ondrej predsa kňaza chcel mať z neho; veď tí čo boli povolani za vodcov ľudu ubiedeného, odriekli sa ho, a sami ľahali breňá sebeckej slobodomyselnosti. Šľachta hornácka zatajila svoju krv, ba najbesnejšie bojovala proti nej. Jablonský, Jesenský, Radvanský, Žilinský atď. sami pracovali, by ten ľud so slobodomyselnými zásadami tam priviedli, kde sa teraz nachádza. No aj oni boly obety toho hltavého zlatého telaťa, ktoré s pajesovými poliakami obskakovali. Keď ľud ochudobnie, ochudobnie aj šľachta. Na hradoch sa nekdy pyšne vypínal címer s levom a s víťazom, dnes je už obratený, nový hospodár, nový címer má so zajačou kožkou; predošlý čerpal nádej zo znaku spasenia, zo svätého kríža, terajší skladá dôveru v zlatom telenci. Kde pred tým Ivánsky si pyšno kráľal, dnes hrdým krokom vykračuje barón Šateles. Kde volakedy páni z Čáku poľovali, dnes s hlukom a spevom veselo striela pán Hirsch, Haas a Deutsch. Boh dal vznešené povolanie našej šľachte, len že ona neporozumela hlas boží. L'ud v úskostiach a biede volal ku nej a ona zatvorila uši. Obrátil sa ku pastierom, ani tí ho neočuli, zakiaľ v zámožnosti žili, bo zväčša len pohodlný život, istú budúcnosť hľadali vo svojom stave, a Boh za hriechy predkov, trestal potomkov. Predkovia sa previnili, potomci znášali pokutu; predkovia boli pastieri čo zutekali a zanechali stádo dravým vlkom, ba i sami hádzali čo korist nepriateľom cirkve ovce ím sverené, potomci pečlivo strážili stádo, a preto boli od vlkov prenasledovani. Vedel to všetko Detvan a predsa chcel mať syna kňaza, chcel mať vyznavateľa, čo je hotový za blahobyť a vieru ľudu nie len psotu a hlad, ale aj žalár a potupu znášať. Len že človek mieni, Pán Boh mení.

Štefo chodil v Bystrici do škôl. Žiak bol výborný, vždy býval prvý, lež že čím vyššej bol v školách, tým viac tratil panenskú nevinnosť a čistotu, a tým viac mu ubývalo viery. Z bývalých katolíckych škôl, len sladká upomienka ostala, teraz mládež ako sa svedčí len v štátnom duchu, t. j. v nevere a v bezbožnosti vychovávali. Keď prišli do školy dejepisných prednáškách očúval, jako cirkev v temnote a blúdoch držala ľud za dve tisíc rokov, ako ich oslepovála, dočul sa tam, že cirkev je nepriateľkyňa všetkej slobody, a niet div, že prednášky tieto jeho dedinskú

nábožnosť zchladily. Ba keď sa z prirodopisu dozvedel, že nie božia ruka je to, čo ten svet riadi, a že všetko čo je, pochádza z večitej hmoty, že cestou evolúcie (vyvinutia) stal sa zo zvierata človek. a naši praotcovia nie z ruky božej pošli, ale tam v prestarých lesoch na stromoch skákali, ako opice, utratil nie len úctu proti cirkvi ale aj vieru v Boha a v nesmrteľnú dušu. Ku tomuto presvedčeniu priviedli ho nie len jeho osvietení páni profesori, ale napomáhal im v tom a. Štefov domáci pán Jozef Škrabáriu. Bol to nedoučený remeselník, a ponevác sa remeslu nerozumel, ba ani mu to priam nevoňalo, tak ostal radšej pánom, a písal na stoličnom dome za 25 zl. mesačného platu. Na živobytie bolo to málo, a preto držal žiakov. Páni profesori ale vediac, jakého je presvedčenia, vždy u neho aj päť-šesť žiakov usádzili. Štefo sa ku nemu dostal, keď mal ísť do šiestej latinskej. Prvý deň, keď si mali sadnúť k obedu, Štefo dľa svojho starého obyčaja sa prežehná, domáci pán a jeho súdruhovia ba i pani Škrabárikovia sa chutno zasmieja. „Pišta!“ riekne pán Škrabárik, »keď vám nič nepoložíme na stol, vtedy sa prežehnajte, a uvidíte, čili vám ten váš Rán Boh volačo na stol položí.“ Celá spoločnosť sa chutno zasmieja, nad vtipnou poznámkou pána Škrabárika. A on pokračuje: „Dajte takým hlúpostam pokoj, modlitba je len pre sedliaka, a vy ste pán, na vás sa to nesvedčí.“

Večer keď si mal ľahnúť, vždy sa modlieval, tu ale videl, že si všetko bez modlitby ľahne, a nechcejúc zadať príčinu takým poznámkám, ľahol si v tichosti. Zo začiatku sa v posteli modlil, by to druhí nezbadali, neskorej nie len to, ale i všetku modlitbu zanechal. Choc nemal viac ako šestnásť rokov, často sa pritrafilo, že až biele ráno ho domov prinieslo. Kade chodil, škoda sa ho pýtať. Vypráznený vačok, bláďa tvár, zapadlé, zakalené, pomúčené oči boly zradcom nočného nemravného chovania. Červenkové líca, znak anjelskej nevinnosti, zratily rúže, oheň pannenskej čistoty z očí vyhasol, a tie očká, čo nekdy tak blaženo a bystro pozerali ku nebesám, teraz sú sklopené, tu na zemi hľadajú blažendst. City sväté vyhasly zo srdca ale tým viacej náruživosti, smynosť a chlipnosť burily v ňom čo vztekli draci.

O kňazskom stave ani len očúť nechcel, čoby tam aj hľadal s takými náruživosťami a mienkami. Plúval on na kňazov práve tak, ako jeho domáci pán a páni profesori. Domov ani na prázdniny neišol, Na čo sa mal dívať? Matka slzila, otec zadumený sedel, keď ho zazrel, Marinka mu veselo štebotala, len že čo potom, keď to nebolo tak fajnové, ako to tie sléčinky v tom meste vedia, a preto väčší čas u svojich ľahkokrvných a stejnocitných priateľov strávil, ktorí ho nekarhali, keď v nedeľu neišol do chrámu božieho; kde sa nemusel obávať prisnosti otca, keď svojim náružitosťam vyhovel.

V takomto stave dokončil Štefo gymnázium a potom sa sobral do Pešte, by právo študoval. V osemnástom roku prišiel do tej novej židovskej, nemravnej Sodomy bez Boha, bez viery a bez mravov, Posial ho ešte školská kázeň od mnoho zlého zdržala; teraz je slobodný, ako vtáča čo z kletky vypustili, len že tým ľahšej sadne na lep. Kto zná Pešť s jeho verejnými a tajnými prepasťami, kto zkusil na koľko znemravená je väčšia brstva obyvateľstva, ten môže vedieť, jaká budúcnosť očakáva mladíka sebe ponechaného. Koľko nevinných duší padne v obetu každodenne so židovským mravom a zmýšľaním napáchnutým svetákom, to je hrúza. Opísať sa to nedá, bo krv vstupuje člo-

vekovi do tváři. Nočné kaviarne a peše, hnusoby, čo tvoré tých blbých a vyžitých mladíkov, opisovať nebudeme. Dost smutno, že aj Štefo na miesto rednášok tiež len tie prepasti navštívov a so dňa na deň viac a viac upádal. Chudák otec v potu tváři pracoval, by každý groš svojemu cicákovi mohol odoslať, to všetko nič nebolo platné, nebolo dostatočné. Vedel, že už aj druhý syn by tiež potreboval, bo má už na dvanásť rok, Marinka bude čo chvíľa na vydaj, a Štefo nemá uznanie. Ba čo viac falšoval na otcové meno zmenky, a tak starý chudák, by nezažil, že mu syna ztvorí, musel ich prijať, aby mu len vonkajšú časť ochránil. Šesť rokov trvalo to šafárenie Štefové, a konečne sa vrátil domov, bez toho, že by bol voľačo dokončil.

Môžeme si predstaviť položenie Detvana. Mal síce ešte svoj majetok v mestečku, ale bol na toľko zadlžený že, pri terajších pomeroch, kde polovicu úrody sobere berničný úrad za daň, nestačil úroky platiť, a so dňa na deň viac a viac do dlžoby upádal. Pán Áron ho nemusel teraz volať, dostavil sa on sám, keď peniaze si chcel vypožičať, a ponevác úroky mesačne musel platiť, tak ostal častým hosťom kučeravého Árona. Tie úroky neboly až tak priam veľké, veď pán Áron bol dobrý človek, on nežiadal od sta šesť zlatých na rok, ako žiada sporiteľa, on sa uspokojil, keď mu dlžník mesačne platiť 2 zlatky od sto zlatých. Aj mu dal za groš besnice zdarma, to ostatnie ale čo pri tejto priležitosti vypil, to si len naznačil, veď mu to Detvan z nového zaplatí.

II.

Čas rýchlo beží, a tak ubýva, ako Detvanov majetok. Štefo ostal milosť pánom, ako a kde, to vám rozpoviem v tomto odseku. V okolí nášho mestečka sú veľké továrne a veľké pily, kde náš na vnivoč uvedený ľud si zariaba každodenný chlebičok. Na daro nekričali naši páni vyslanci, by sa pečlivá a starostlivá vláda starala aj o horné kraje, by všetka slovač nezutekala do Ameriky. Slavná vláda — (tu by som mal poklonu zrobit, bo tak je to vo zvyku u našich pánov úradníkov,) — keď už nechala ten ľud úplne vycicať, keď ho emancipovaní židia z jeho majetku vyemancipovali, keď mu neostalo nič iné, len to povetrie a vzduch, — to mu nezabránili odýchať, keď ho mravne zkazili, potom sa aj začala oň starať.

Nové továrne nastaly v našom okolí, majitelia podzemkov a hôr jako osvietený pán barón Šateles, veľkomožný pán Móric Thinfeld kráľovský radca, a blahorodý pán Ignác Rosenblüm rytír rádu zajačej kože, všetko bohatí páni, ktorým celie naše okolie patrilo, nechali na svojich panstvách vystaviť veľké továrne, v ktorých pánski synkovia, čo úradníci účinkovali, a náš ľud pracoval. Štefo Detvan na daro nechodil osem rokov v Bystrici a šesť v Pešti, ako prišiel domov, tak asi za dva mesiace sa dostal do továrne pána Thinfelde za pisára, kde mal 400 zlatých ročitého platu. Starý Detvan sa tomu tešil, veď aspoň je jeho syn zaopatrený. |

(Dokončenie nasl.).

CHÝRNIK

Výbor veľmožov, ktorý rozhoduje, či sa vydá od súdu alebo sedrie žiadaný člen snemovne magnátov, alebo nie, pozostával z 12 členov. Následkom návrhu Bánffyho ale v tomto poslednom čase zvýšený zostal počet na 16. Nikto si to ani len nevšimol; až teraz konečne predsa vyšlo šidlo z vreca. Totižto väčšina toho výboru pozostávala z ľudákov: Bánffy ale už oznámil prenasledovanie Ferdinanda Zichyho, ktorého predtým výbor by nebol vydal v tej záležitosti, v ktorej ho sedrie oznámil slúžny Rada, že totižto protivil sa vrchnosti. Terajší výbor ale skrýva v sebe už o 4 mamelukov viac, tedy to ľahšie pojde; bár i takto — nevieme, — či sa splní vôľa Bánffyho.

Ochorel Lueger a teraz v Badene leží; veľmi ho trápi lámbka. Vlastná sestra ho opatruje, ktorá je vo dne v noci pri ňom. Lekára nechce k sebe pripustiť.

Menelik bude úradne povolany na veľkú výstavu párižsku. Slubil, že to vďačne použije k tomu, aby mohol navštíviť Paríž, zkadial pojde na návštevu k ruskému cárovi.

Rozsekané dieťa našli vo Viedni v kanáli; teraz hľadá polícia so dvojnásobnou usilovnosťou vraha. Kde nenie viery, tam páchajú sa aj tie najohavnejšie hriechy.

Sviňský dúl zas sa zjavil v aradskej obci Panlis rečenej.

Veľká bitka. Z Ameriky nám oznamujú, že sa tam pobili remeselníci so židmi. Židia im nechceli ustúpiť, z čoho taká mela a patália nastala, že traja židia prišli o zuby, dvom ale nos bol odrazený. Tito dvaja sa boja, že od včulku aj ich potomci bez pekných, kose podobných nosov budú na svet prichádzať.

16 tisíc dollárov musel dať v Severnej Amerike bývajúci Adam Payne, bohatý roľník Regine Geigerovej za to, že jej sľúbil, že si ju vezme, a nechal ju tak. No drahý bol tento ľahkomyselný výjav lásky.

Otrávenie uhelným plynom. V Palúdzke v Liptove zakúrili si kováč Subuly a jeho tovaryš, a prv, než uhlie úplne vyhaslo, zatvorili rúru. Na druhý deň našli oboch mrtvých. Tovyša oplakáva mladucha, s ktorou zasnúbil sa práve dňom predtým, a majstra žena i troje detí.

Najstarší človek vo Viedni je istý Konhn, ktorý dňa 6. t. m. slávil svoje 110 narodeniny. Narodil sa r. 1787 vo Frauenkirchene a do Vied. e presťahoval sa len v 94. roku svojho života. Za celý život svoj bol len dva razy chorý. Je ešte vždy pri dobrej sile, tvár má hladkú, bez vrázkov, pamäť vždy dodrú a apetít výtečný. Svojim veľmi rád rozpráva o vojnách Napoleona a o udalofach r. 1848.

Svojich rodičov zabil Ondrej Domaň v obci Páškaháza. On po smrti svojej ženy u rodičov býval; ponevác ale zle zachádzal zvlášte s matkou, táto strojila sa ho vrchnosti oznámiť, nad čím tak sa rozpa-

jedil, že sekerou zafal do jej hlavy na dvore, do ktorého keď vkročil otec, i tohoto niekoľkými údermi usmrtil. Už je uväznený. Duch liberálny neplodí šlachetné ovocie.

Liberálna taktika. V Ugode mali voliť stoličných výborníkov. Voličia sa dostavili, lenže volebný predseda Karol Mészáros, exekutor doma zostal, pretože ľudováci boli vo väčšine. Do druhej volby majú nádej mameluci ľudákov daktorých získať si. No márne, lebo ľudák nenie tak podlý, aby za líškavé reči, alebo za peniaze predal svoje svedomie.

Žandárom ukradli neznámi smelí zloději na Košicach 3420 zl. Zloději tak otrčili päty četníkom, že ich títo doposiaľ darmo hľadajú.

Navrat. V Szilinyi Juraj Ursz opustil vieru staroverskú a navrátil sa do lona cirkve katolíckej.

Veľa vlkov je v Makovici tak, že títo opovážlivci sa už i do samých dedín tisnú. V Dubovej štyria vlci na prostred dediny napadli jedno dieťa, ktoré len náramný krik občanov vytrhol z istej smrti.

Veľká výstava bude v Paríži v r. 1900. Tak ona bude veľká, že podobnej ešte nebolo.

V r. 1900 bude tomu 900 rokov, že ostrihomský arcibiskup Astrik z Rímu donesenú korunu položil na hlavu sv. Štefana.

DOPISY.

Od TRNAVY.

Dôstojný pán Redaktor!

So zvedavosťou očakávame deň, na ktorý je ustanovené pojednávanie špinavého mandátu trnavského okresu, ktorý pán K. Emmer do snemovne so sebou priniesol. Keď sa pýtam statočného roľníka, alebo trnavského remeselníka, kto zaopatril p. E. tento mandát? Odpoveď nedostanem. Pytam-li sa ale židovského liberála, odpovie-li smelo: „my!“ No a kto-že je to ten my? Kto-že sú to tí liberáli? Snáď statoční roľníci, alebo remeselníci? O nie! Liberálna trnavská strana pozostáva v prvom rade zo židov, potom zo stoličných, kráľovských a mestských úradníkov, nektorých bohatých pánov a dakofkých pravotárov, ktorí všetci sú nepriatelia ľudu — bar aj z neho žijú — tento prenasledujú a jeho právo nohama šliapu. Liberáli trnavskí dobre vedeli, že je ich len za hrst oproti ľudovej strane, a že nie desat, ale snáď ani stotisíc zlatých by nesahalo ľud na svoju stranu pritiahnúť, použili toho najšpinavšieho prostriedku za ktorý sa každý liberálny volič hanbiť musí: a nie len volič, ale aj ten pán urodzený, ktorý tento špinavý mandát prijal, ku ktorému mu cigáňstvo, oplanstvo a jedon panák napomohol, ktorého si páni liberálci najali a mu stužku na ruku a prsa zavesili. Panák tento behal, jako šarkan, soptil čo drak medzi ľudovou stranou a vojskom, ktoré už na túto diabolsku opicu a celú komédiu hľadef trepezlivost' tratif počínalo. Ľud obecný ho držal za dakého volebného komisára, a preto keď aj volaný bol k hlasovaniu, a ten zbesnený šarkan ho nazpät' hnal, myslel, že to tak byť musí, až konečne celá ľudová strana k hlasovaniu neprišla. Pozrime ale, kto je to ten panák?

Je to ten matrikár, o ktorom Kresťan ešte v juniusi pred dvoma rokmi pieseň „z Považia“ priniesol. Bol on reholníkom, šubu shodil, zostal kalvinom, oženil sa a zostal notárom, s prišol jako taký až do Szeredi, kde ľud zbíjal, obec okrádal, siroty olupal, až konečne bol z úradu vyzdvihnutý. Zdržuje sa teraz v Trnave; a preto si ho aj tí páni liberáli najali, aby sa takým spôsobom vyznačil, a pozornosť pána kandidáta, a krajinsko-kráľovských úradníkov na seba obrátil. Všetek ľud hovorí, že tento zloděj, ktorý ačkoľvek už trestne posúdený si za jeho skutok u liberálov, veľké zásluhy zaopatril od všetkých peňažitých pokút a od áreštu oslobodený a na úrad povýšeny bude. Keď by sa toto aj stať malo, predsa pred ľudom seredským pred jeho pastorkyňou a jej detma, ktoré okradol zostane zlodějom a cigáňom. Šťastie tejto opice bolo, že sa pri volbe v Trnave nikto zo Szeredi nenajšol a ho neprezradil. *Cestovateľ.*

Z DUBODIELA,

(od Trenč. Bánoviec) 26. dec. 1896.

Vážený pán Redaktor!

Ja už 2 roky čítavam Kresťana; ale veľmi je mne divno, že z nášho volebného okresu bánovského nikto nič nepíše, jakoby sa u nás volba na vyslanca v tom najväčšom poriadku bola previedla. U nás zo stránky ľudovej strany pána vodcu nášeho preveleb. pána farára Štefana Rényi držal sa ten najprísnejší poriadok. Volbu viedol p. Aurel Sullay fiškál z Jasztrábia jakožto predseda, ktorému nepripisujeme príčinu prehry našej ľudovej strany vo veľkej väčšine stojácej; ale toho príčinou byly od všelijakých strán prehnaní liberálni korteši, ktorí pri volbe natískali kdejakých paholkov, a tak ľudovú stranu o 370 hlasov oklamali. — Vy ale duchovní otcovia okresu bánovského, ktorí ste netečne stáli naproti ľudovej strane, včul vás môže srdce boľef nad tým, že v Bánovcach ľudová strana zvíťazif nemohla, tomu ste aj vy príčinou, lebo jako som o tom od mnohých očul, že vraj: „keby nám bol náš p. farár dal také poučenie o ľudovej strane, byly by sme všetci hlasovali na ľudovú stranu.“ — Obzvlášť kňazia zay-uhorskej doliny najlahostajnejšie sa držali naproti ľudovej strane. Najchválitebnejšie sa držala farnosť dubodielska, a síce obce Dubodiel, Veľká-Hradna a Czimenna, ktoré predstavili 108 ľudových hlasov, čo sa veľkej prisnážlivosti našemu horlivému pánu farárovi pripísať musí, ktorému privolať musíme: Sláva mu! Sláva ľudovej strane!

Ml. Jozef Petrik, roľník.

Z TRNAVY.

Velavážený pán Redaktor!

Čvirík! čvirík! už som ja zase tu! Pozdrav fa Boh! Taktó som oslovil môjho priateľa, keď som k nemu zo Senice do N... a doletel.

Moja prvá otázka bola k nemu tá, že jako sa tým pánom liberálom ten môj dopis ľubil, a či vedeli, na ktorú osadu to padá? A on mi odpovie, že veru hneď to vedeli, a sa veľmi hnevali nie len oni, lež aj ich ženy. Toho malého sedliaka žena pri potoku na dvoch poctivých remeselníkov vykrikovala, že bárs je jej muž malým gazdom, predsa je väčším, nežli oni dvaja. Ja zas ale to hovorím, bárs si ti aj gazda, predsa si sa odtrhol od ľudovej stránky, zanechal si

tvojích spoluobčanov a mi si fa na budúce zapamätáme. Kresťanské ženy inde svojích mužov všelijakým spôsobom pri kresťanskej ľudovej stránky pridržaly, a týto sú proti nej, no to sa mi ľubi »liberálne ženy.« Hovorí táto pani liberáli, že aj oni budú písať o nás. No len si píšete, však to nič zlého byť nemôže, tedy by ste ľuhali. Aj to hovoria, že aj mi by sme boly pili a jedli, keď by sme boli mali čo! O pani liberáli! to sa vy mýlite. Či ste nezvolávali voličov všelijakým spôsobom do vašeho tábora? a boly by ste im dali bárs čo, len keď by vám boli chceli na lep sadnúť, A musikantov? Čo ste im sľubovali? Ale týto tiež odvrhli vaše peniaze a držali s nami.

Na teraz dosť neskorej vám zase niečo poviem. Teraz šťastlivý nový rok všetkým ľudákom prajem.

Trnavan

PUCOV, (oravská st.) 5. jen. 1897.

Veľactná Redakcia!

Naša obec má 450 duší, samí r. katolíci, okrem týchto je jeden žid so synom a ženou, zaoberá sa výnosným remeslom krčmárskym, a požičiava peniaze na vexe, už má i takú železnú kassu, ako v Kubíne v sporiteľnách majú.

Tatárov máme v našej obci 7.

Aby sme tomuto židákovi do jeho kassy naše mozolné grošíky snášať nemuseli a aby sme mu dali pocítiť, že keď z nás žije, aby sa i pekne k nám choval a nie tak, ako pri volbe sa choval, kopal a bil, plul na našich gazdov, tento židák opovážil biť kresťanských gazdov, a zato ho ani len žandár nenapomenul, a teraz chcel by, aby sme do jeho krčmy chodili, nuž nie je to židovská bezočivosť.

Ponevác my ako kresťania trpeli sme i posmešky i bitky židovské počas volby, a ani jeden z nás sa ani len nebránil, ani nikomu neublížil, ale každý trpeľive znášal všetky úražky a krivdy, ani obloky nepovybájal, našli sme si inakší spôsob brániť sa proti tomuto nepriateľovi celého kresťanstva, a síce: tak že budeme spolu držať, k židovi ani kupovať ani do krčmy nepôjdeme, uvidíme, či neskrotnete, či budete ešte pľuť, kopať, sácať, a či sa nebudete plaziť o našu dôveru.

Židia u nás si veru zle poradili po čas volby a pokazili si všetko, ľud ich poznal v celej nahote hnusnej a odvrátil sa od nich.

Do volby boli ešte ticho, ani nepodkušovali veľmi, ale počas volby v Kubíne dohrnuli sa všetci ako šašky, ešte i papľuchov sopľavých svojích došikovali a každý pravda dostal aj passaport, že môže slobodne chodiť.

Sami židi svojím chovaním nestydatým, vyzývavým rúhaním proti kresťanstvu zapríčinili to, že kresťanský ľud náš sa teraz prebudil a pozná týchto krivonosích vtákov, čo je to za chasa.

Zakladajú sa po obciach spolky miernosti, consumy, spolky potravné hospodárske úverné, kupujú len u kresťanov.

Obec Bziny srdce ľudovej strany a chlúba našeho okresu bola prvá, ktorá pridúc domov po volbe a v tom dojme ešte, ktorý si doniesli ešte z Kubína ubohí, zbití, vyhladovaní, vysmiati. užialení zastali si pred kostolom a zaprisahali sa do jedného, že za 3 roky pálenky piť nebudú, ani do krčmy židovskej viac nepojdu ani u žida nič nekúpa.

Židko chodil už do Kubína do slúžnovstva sa

žalovať, že mu chlapi nechcú piť. Vari im mám ja naložiť pod pokutou piť? bola odpoveď v slúžnovstve, a žid ešte s dlhším nosom odišiel.

Obec oddala držanie soli mne, náš žid dával najprú 5 zl. potom 10 zl. skrze Jozefa Bečku ale obec ju dala mne zadarmo, že oni nechcú so židom mať nič. A tak soľ držím ja.

Naša obec celá sa od dňa 20-ho decembra celá priznáva do braterstva triezlivosti. Stalo sa to takto:

Po odbavení Sv. Omše a kázne vystúpilo nás pár chlapov ku sľubu pred stôl Pána ku prisaha od všetkého páleníčného i vínneho nápoja zaviazali sme sa do roka. Keď ale nás už asi 40 bolo pred oltárom, obzreme sa nazpäť do stolic, kde sme sedeli, tu Pán Boh vstúpil i do ostatných, a tak sa všetko mužské pohlavie z obce Pucova pohlo k tomuto krásnemu Stolu Pána k sľubu, vtedy keď videl p. farár, pohnutý od veľkej radosti predniesol nám kázeň o braterstve triezlivosti, o tomto veľmi krásnom pohľade a okamihu, ktorý sa dňa 20. dec. stal, keď sám Pán Boh sa musel potešiť, že mi tak nízski hriešnici vstupujeme do braterstva triezlivosti, a tento náš pekny skutok sv. sľubom zapečatili.

Po poludní pristúpili ženy a dievčatá, a tak jedným slovom všetci v našej obci tak silný kľúč spravili na krčmy, že už naš krčmár má pokoj s nami a mi s ním.

Veľactení čitatelia v celej našej milovanej krajine Uhorskej, vezmite si príklad z našej malej obce Pucova a nasledujte ho; my nikomu neublížujeme, my len sami seba bránime a spolu držíme.

Už poltreť roka minulo, ako som ja prišiel z poza Oceanu, t. j. z poza polnočnej Ameriky, doniesol som si odtiaľ kníh za 40 zl. pobožných, k tomu som si predplatil a obľúbil »Kresťana« a preto sa ku mne schádza celá obec v lete v zime, a dá sa poučovať z kníh a tak sa tento ľud náš zobudil.

Ja som si ale aj obľúbil našu obec a nosím ju na srdci mojom, želim jej všetko dobro a prosím Hospodina, by nám tento nový rok dal úrodný a štedrý.

Večierky strávime s peknými príklady a poučným čítaním, ja mojích občanov si tak ctím a vážim nie len ako svojích súsedov a blížnych, ale ich vitám úctive v mojej mysli a v mojom srdci, ako by anjeli prišli do môjho domu, tak radosťou sa naplňuje srdce moje, keď vidím, ako semeno na dobrú pôdu padá a ako ľud sa lepší a vzdeláva.

Tento príklad odporúčam nasledovať všetkým našim kresťanom, v každej obci sa najde smelý sveta zkusený, povedomý človek, ktorý svojou statočnosťou, pravdomilosťou, nábožnosťou a príkladmi chovaním si úctu a vážeň svojích spoluobčanov získa, ten nech sa chopí zástavy ľudovej strany a nech rozširuje a hlása nauku ľudom, pravdivú, kresťanskú.

V susednej obci Príbiši filialke do našej fary tiež dňa 3-ho januára po odbavení Sv. Omši odprisahal sa všetci od trungu.

V Lehote je consum ľudový pre Príbiš, Lehotku a Podzámok, v Dlhej tiež veľmi dobre účinkuje consum, tam už majú i regál. Ba i v evanjelických obciach zakladajú consumy v Párnici, vo V.-Vsi ba aj v Jasenovej.

Jasenovci mi hovorili, že sa im vidí ten skláp v susednej Dubovej i založili si aj oni, a že vraj chceli aj židia vstúpiť doň, ale jeden gazda im odpovedal. Dobre vraj, prijmeme aj vás ale len tak, keď sa dáte pokrstiť.

Spolky miernosti a consumy kresfanské, to sú také veci na židov ako na čertov svätená voda.

Len zakladajte, po chvíli sa vám všetci pohnú do Kubína, lebo t. m. židov radi majú i teraz si troch židov vyvolili do mestského výboru, a síce: proti kresfanom, a volili ich tuhý tí tak zvaní liberálni národní ľudia, nuž len si ich bečelujte mi vám ich budeme lífrovať.

Potom keď ich budete mať hodne, nuž ich zase ta do Judapešti expedirujte Bánffymu, ten ich tiež veľmi obľubuje, nuž nechže si ich má.

Tr. Šinál Šimon.

Velký
„Kresfanský kalendár
ľudovej strany“
na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
*Františa Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Nová kniha.

„*Ludevit Kossuth pred súdnou stolnicou historie sveta.*“ je nápis toho veľkého asi 350—370 strán obsahujúce diela, ktoré behom dvoch-troch mesiacov má výnsť z tlače. Povolané je toto dielo v opravdivej barve predstaviť Kossutha, ku ktorému doposiaľ ešte i mnohí slováci neslušnou svätoúctou sa chovali; v tomto diele je on omaľovaný tak, jaký on skutočne bol; veľa chýb on mal, a môžeme povedať, že viac zlého, ako dobrého nám navaril. Ráz, účinkovanie, dobré i zlé vlastnosti: sú v tomto diele tak verne, a svedomito opísané, že by to ani ten najsvedomitejší deje píseľ nebol mohol ináč urobiť.

Cena toho diela je: 2 zl., pre odberateľov Kresfana 1 zl. 70 kr. Prosíme ctené čitateľské obecenstvo už vopred prihlásiť sa, aby sme vedeli, v kofkých výtiskoch ho máme nechať tlačiť. Obratiť sa môže v tejto veci hockto na vydavateľstvo diela „Ludevit Kossuth“ Bpešť, Práter u. 44.

Čo sa reči týka, táto je tak jednoduchá, že bez všetkej ťažkosti aj ten najjednoduchší nevzdelaný čitateľ môže túto knihu čítať.

Poučí sa z nej ctený čitateľ nielen o Kossuthovi, lež vôbec o politických pomeroch tohoto storočia v Uhorsku. K tomu je v nej reč i o liberalismu, o socializmu, o hospodárstva položení a o rozličnosti vierovyznaní. Nenachádzame dostatočných slov, s ktorými by sme hodne odporúčať mohli.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžní, — žeby si toto čím skorej t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľuto, že takto musíme pokročiť, — zastavíme, ďalej ich neposielame.

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslaf.

Expedícia „Kresfana“.

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačiť ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Viacerým: Prosíme za trpezlivosť, že zpočiatkom roku to nejde ináč, kde je vyše 10-tisíc predplatiteľov, nemôžeme hneď na všetky listy odpoveď dať, a potom mnoho je takých čo na všetkých 4 stranách píšu a keď dokončia list, zabudnú svoje meno podpísať, takým spôsobom sa stane ten veľký neporiadok, a nám mnoho času ubudne. — Neczpál. L. Sz. Vy máte ešte platif 60 kr. — Tr. Teplitz. B. B. Vaša žiadosť bude vyplnená. — Nyitra. Ivánka. O. F. je v poriadku. — Paraszt-Dubová. K. A., do Ameriky sa platí na celý rok 4 zl. — Vhiling India. J. K., peniaze sa majú posielaf na Redakciu „Kresfana“ Budapešť, Práter u. 44. VIII. k. — Kis-Báb. D. L. Vy máte platif ešte na minulý rok 1896 1 zl. — Fe.nyöháza. H. J. Všetko je v poriadku, peniaze sme obdržali. — Szarázpaták. K. J. V poriadku je. — Nitra. D. J. V poriadku je. — Sztránavy. D. J. Obdržali sme. — Káposztafalu. T. M. To sa len omyl stal v expedícii, v poriadku je. — Piešťany. D. J., M. J., J. M. Peniaze sme obdržali, srdečný pozdrav. — Viedeň. R. P. Váš dlh obnáša 2 zl. Assakürth. L. J. Kresfana máte v poriadku, čo sa dotýče „Naša Nádeje“ tá sa v našej tlačiarne nerobí, ale ráčte dobre prezreť každé číslo Kresfana, atam najdete všetky dobre udané nápisy, kde a kam

sa majú peniaze poslať. — Szered. S. I. Od 14. mája 1896. vám ide „Kresťan“, tak vaša dlžoba je 1 zl. 40 kr. — Nyitravár. S. G. Vaša vec je v tom najlepšom poriadku. — Natrona. Nord Amerika, pán Jozef Hrtanek, tých 10 knsov „Kresťanských ľudových kalendárov“ do Ameriky 4 zl. 20 kr. Srdečný pozdrav na Vás a na našich všetkých slovenských krajanov. — Moravan y. Len trochu politického smeru keby bolo v tých riadkoch bývalo, jako inokedy, i teraz by sme boli Vašej žiadosti vyhovelí. N. L. K. Zr. Vaša reč je veľmi čudná, čítajte si len „Vlasť a Svet“, my romány by sme nepodávali, keby sme aj ďalej redigovali „Kresťana“. — Pukanec. P. J. Váš dopis bol veľmi slabý. — Solčany. J. B. to isté. — Mnohí ponosujú sa, že objednali kalendáre, poslali i s predplatkom na noviny peniaze na ne, a neobstiahli ich. Teraz ale nám vypisujú. Ponevác tie peniaze expedicii poslali, len expedícia môže ich vec do poriadku doniesť. My len za tý peniaze zodpovedáme, ktoré sú poslané pod týmto nápisom: T. Fr. Bleszkány, Budapešť, VIII. Máriatereziatér 9. — N. V. Lepšényi a Németh nevedia slovensky, práve preto píše im maďarský „Kresťana“ celého hlavný spolupracovník musí zostavovať.

Vážny odkaz. Cteným pánom duchovným sddelujeme, že *Veľký Kresťanský Kalendár a Priprava ku spovedi i erga sacra sa môžu dostať. Kto prijme 10 sacra, dostane 12 výtiskov kalendára; kto prijme k odbaveniu 20 sacra, dostane 25 výtiskov Kalendára. — Priprava ku spovedi ale erga unum sacrum v broš. dostanú sa 3 výtisky alebo 2 viazané výtisky erga 1 sacraum, kto viac objedná, ten primerano lepšie obide. V tejto záležitosti treba sa obrátiť na Jozefa Jandu, kaplána v Jozefove v Budapešti, VIII. Mária-Tereziatér 9., ktorému bol poslal jeden pán biskup viac sto zlatých na menovaný cieľ.*

Prosíme ct. horlitélov, keby ráčili peniaze za kalendáre sinkasovať a nám čím skorej poslať na pána F. Bleszkány, ktorého nápis je na kalendári.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Knížná polica.

„*Herkó Páter*“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi

vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Páter“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„*Naša Nádej*“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

Veľká pliaga sveta výnde z tlače po novom roku s trikrát toľkým obsahom, jako je „*Veľká Novina*“; objednať sa môže u Michala Vargu vo Vacove za 75 kr.

„*Dom Tobijašov*.“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. Bélabánya u dvp. farára *Richarda Osvalda*.

„*Veľká novina*“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „*Naša Nádej*“ vo Vacove.

„*Priprava ku spovedi*“. Modliaca knižka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

Legenda, čítanie o svätých; cena viaz. v. 70. x. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave,

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 8.10—8.75 zl. Raž 6.60—6.70 zl. Jačmeň na krm 4.00—4.35 zl. do pálenic 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.70—6.20. Kukurica: 3.45 — 3.50. Proso: 5.25—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kónopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 08.00.15.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.00. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 2.00—2.60.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do járma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1387 kusov oviec. Ceny: 11.50—14. zl. za páru, a 09—10 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 38—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň nejlepší 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: **Mikuláš Lepšényi.**

TLAČIAREN
„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

== BUDAPEST, ==

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

 Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

 Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.